

Na podlagi 48. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNOrg) minister za obrambo izdaja

PRAVILNIK
o uporabi in upravljanju sistemov brezpilotnih zrakoplovov za opravljanje nalog
na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

1. člen
(vsebina)

Ta pravilnik ureja uporabo in upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov sil za zaščito, reševanje in pomoč (v nadaljnjem besedilu: sistemi brezpilotnih zrakoplovov) na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter določa pogoje, ki veljajo za operatorje sistemov brezpilotnih zrakoplovov pri opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljnjem besedilu: operator ZRP) za brezpilotne zrakoplove do največje vzletne mase 25 kilogramov, obveznosti operatorja ZRP, operativni priročnik za delo s sistemi brezpilotnih zrakoplovov, naloge in odgovornosti pilota na daljavo, pravila letenja, opremo in oznake brezpilotnih zrakoplovov, zavarovanje, varstvo osebnih podatkov, usposabljanja in certifikacijo pilotov na daljavo ter nadzor nad izvajanjem tega pravilnika.

2. člen
(pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo enak pomen kot izrazi, uporabljeni v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/947 z dne 24. maja 2019 o pravilih in postopkih za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov (UL L št. 152 z dne 11. 6. 2019, str. 45), zadnjič spremenjena z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) z dne 4. junija 2020 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2019/947 glede odložitve datumov začetka uporabe nekaterih ukrepov v okviru pandemije covid-19 (UL L št. 176 z dne 5. 6. 2020, str. 13) (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019/947), in v Uredbi (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu ter spremembi uredb (ES) št. 2111/2005, (ES) št. 1008/2008, (EU) št. 996/2010, (EU) št. 376/2014 ter direktiv 2014/30/EU in 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi uredb (ES) št. 552/2004 in (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 (UL L št. 212 z dne 22. 8. 2018, str. 1–122).

(2) V tem pravilniku se uporabljajo tudi naslednji izrazi:

1. čas letenja je čas, ko brezpilotni zrakoplov leti oziroma nima stika s tlemi;
2. interventne naloge so hitre in nujne naloge na področju zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljnjem besedilu: ZRP), ki jih izvajajo sile ZRP zaradi varstva ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami, da bi izboljšale ali preprečile poslabšanje razmer ob naravnih in drugih nesrečah;
3. koristni tovor je tovor ali oprema, ki ni namenjena upravljanju ali krmiljenju brezpilotnega zrakoplova in ni del osnovne strukture brezpilotnega zrakoplova, ki je namenjena opravljanju nalog ZRP;
4. letenje podnevi je letenje brezpilotnega zrakoplova v času od 30 minut pred sončnim vzhodom do 30 minut po sončnem zahodu;
5. letenje ponoči je letenje brezpilotnega zrakoplova, ko ta ne leti podnevi;

6. ocena tveganja so vsa ugotovljena tveganja, ki izhajajo iz operacij, na tleh in v zraku ter se skupaj z ukrepi za zmanjšanje tveganj opredelijo v operativnem priročniku;
7. opazovalec je oseba, ki spremlja let brezpilotnega zrakoplova, da ugotavlja ovire za brezpilotni zrakoplov na tleh in v zraku, ter opravlja naloge skladno z navodili pilota na daljavo;
8. operacija je katera koli naloga ali opravilo z uporabo brezpilotnega zrakoplova za potrebe ZRP, ki jo izvaja operator ZRP;
9. operativno osebje je osebje operatorja ZRP, ki neposredno sodeluje pri operacijah (pilot na daljavo in opazovalec);
10. operativno usposabljanje pomeni usposabljanje pilotov na daljavo za opravljanje nalog ZRP v okviru sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
11. vodja operacij je odgovorna oseba za izvedbo operacij pri operatorju ZRP.

3. člen **(opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči)**

(1) Sistemi brezpilotnih zrakoplovov se uporabljajo za opravljanje temeljnih nalog sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, skladno s predpisi na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(2) Operativne naloge ZRP, ki se opravljajo s sistemi brezpilotnih zrakoplovov in jih opravljajo sile ZRP po tem pravilniku, so:

1. interventne naloge,
2. naloge preventivne dejavnosti za pripravo ocen tveganj za nastanek nesreč, za pripravo načrtov zaščite in reševanja, za izvajanje usposabljanj in vaj na področju ZRP, za pripravo analiz nesreč in vaj ter za ocenjevanje škode, pri katerih je uporaba sistema brezpilotnega zrakoplova načrtovana.

(3) Za opravljanje interventnih nalog iz 1. točke prejšnjega odstavka je pristojen vodja intervencije, za naloge iz 2. točke prejšnjega odstavka pa operator ZRP.

4. člen **(operator ZRP)**

(1) Operator ZRP je lahko zveza društev ali druga nevladna organizacija, gospodarska družba, zavod ali druga organizacija, lokalna skupnost ali državni organ, ki opravlja naloge ZRP.

(2) Če na področju, na katerem deluje društvo, ni ustanovljene zveze društev, je operator ZRP lahko tudi društvo, ki opravlja naloge ZRP.

(3) Operator ZRP zagotavlja usposobljeno operativno osebje skladno s prvim in drugim odstavkom 9. člena tega pravilnika ter sprejme operativni priročnik skladno s 6. členom tega pravilnika.

(4) Operator ZRP o izpolnjevanju zahtev za delovanje obvesti Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje in Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat) ter predloži dokazila o izpolnjevanju zahtev iz prejšnjega odstavka.

5. člen **(obveznosti operatorja ZRP)**

Obveznosti operatorja ZRP so, da:

1. zagotovi, da se sistemi brezpilotnih zrakoplovov v zračnem prostoru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zračni prostor) uporabljajo skladno s splošnimi predpisi, ki urejajo letalstvo, in določbami tega pravilnika;
2. vzpostavi operativne postopke, določene z operativnim priročnikom;
3. skrbi za varnost operacij sistemov brezpilotnih zrakoplovov;
4. prepreči nezakonita vmešavanja ali nepooblaščne dostope do sistemov brezpilotnih zrakoplovov;
5. zagotovi, da je za vsako operacijo sistema brezpilotnega zrakoplova določeno usposobljeno operativno osebje;
6. zagotovi, da je za vsako operacijo dodeljen brezhiben in nepoškodovan sistem brezpilotnega zrakoplova;
7. zagotovi zmožnost prekinitve operacije oziroma posega v operacijo sistema brezpilotnega zrakoplova, ko je to potrebno za zagotavljanje varnosti operacij;
8. poskrbi za usposobljenost operativnega osebja;
9. v skladu z operativnim priročnikom obvešča o letu sistema brezpilotnega zrakoplova;
10. vzpostavi sistem poročanja o izrednih dogodkih skladno s splošnimi predpisi, ki urejajo letalstvo;
11. vodi evidence o letih sistemov brezpilotnih zrakoplovov v svoji organizaciji;
12. vodi evidence o imetnikih dovoljenj za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov in o njihovi usposobljenosti ter zapise o usposabljanjih v svoji organizaciji.

6. člen **(operativni priročniki)**

(1) Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje pripravi generični operativni priročnik za delo s sistemi brezpilotnih zrakoplovov v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: generični operativni priročnik).

(2) Operator ZRP pripravi operativni priročnik za delo s sistemi brezpilotnih zrakoplovov (v nadaljnjem besedilu: operativni priročnik), ki je skladen z zahtevami generičnega operativnega priročnika.

(3) Operativni priročnik je sestavljen iz splošnega dela, ocene tveganja in prilog. Splošni del operativnega priročnika obsega predstavitev, organizacijo dela operatorja, koncept operacije, splošne postopke, nepredvidene in izredne postopke, načrt ukrepanja ob izrednih dogodkih, varnost delovanja operatorja, zasebnost in varstvo podatkov, ukrepe za zmanjšanje vpliva na okolico, poročanje o dogodkih in zapise operatorja ter druga poglavja, potrebna za urejanje operacij.

(4) Priloge operativnega priročnika obsegajo:

1. sistem označevanja in navodila za uporabo sistemov brezpilotnih zrakoplovov, standardne nastavitve in vzdrževanje sistema brezpilotnega zrakoplova, če je to potrebno,
2. kontrolni seznam za redne in izredne postopke sistema brezpilotnega zrakoplova, če je to potrebno,
3. seznam operativnega osebja in odgovorne osebe operatorja ZRP,
4. morebitne druge priloge, določene z operativnim priročnikom.

(5) Priloge operativnega priročnika iz prejšnjega odstavka operator ZRP prilagaja glede na specifičnost organizacije, naravo njegovega dela in zahtev iz naslova tehnične dokumentacije sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

(6) Ocena tveganja operativnega priročnika obsega zlasti značilnosti operacije, varnostne cilje, tveganja zaradi delovanja sistemov brezpilotnih sistemov na tleh in v zraku ter ukrepe za zmanjšanje tveganja.

7. člen **(naloge in odgovornost pilota na daljavo)**

(1) Pilot na daljavo, je oseba, ki mora biti usposobljena za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov v skladu s tem pravilnikom.

(2) Pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova v skladu z veljavnimi predpisi, tem pravilnikom in operativnim priročnikom iz prejšnjega člena.

(3) Pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova tako, da:

1. let ne predstavlja neposredne nevarnosti za življenje, zdravje ali premoženje ljudi in ne ogroža varnosti v zračnem prostoru;
2. pri izvajanju operacij zagotovi prednost zrakoplovu s posadko in prekine izvajanje operacije, če let sistema brezpilotnega zrakoplova predstavlja nevarnost za druge uporabnike zračnega prostora;
3. brezpilotni zrakoplov ne tovari nevarnega blaga, razen, če je to potrebno za opravljanje nalog ZRP;
4. ne izvaja operacij v avtonomnem načinu letenja brezpilotnega zrakoplova;
5. zavaruje območje vzleta in pristajanja brezpilotnega zrakoplova;
6. zagotovi varno oddaljenost od ovir, oseb, živali in drugih zrakoplovov;
7. je na razdalji od brezpilotnega zrakoplova, ki še omogoča radijsko povezavo in varno izvedbo leta;
8. izvaja lete z uporabo sistema za prikaz pogleda iz zrakoplova ob prisotnosti opazovalca;
9. ne izvaja letov pod vplivom psihoaktivnih snovi ali alkohola ali če tega ni sposoben zaradi poškodbe, utrujenosti, zdravil, bolezni ali drugih razlogov;
10. v operacijo vključi opazovalca, ko oceni, da je tako obremenjen, da ne zmore stalno spremljati zračnega prostora ali zadrževati razdalje brezpilotnega zrakoplova do ovir.

(4) Pri opravljanju interventnih nalog iz 1. točke drugega odstavka 3. člena tega pravilnika na geografskih območjih, na katerih so operacije sistemov brezpilotnih zrakoplovov prepovedane ali omejene, pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova tako, da leti:

1. v kontroliranem zračnem prostoru znotraj petih kilometrov od referenčne točke

- aerodroma ali zunaj petih kilometrov, ko leti višje od 50 metrov nad terenom, če pridobi predhodno ustno soglasje pristojne enote kontrole zračnega prometa, s katero ima pilot na daljavo vzpostavljeno nemoteno komunikacijo;
2. v omejenem zračnem prostoru ob ustnem soglasju pristojne enote kontrole zračnega prometa ali druge pravne ali fizične osebe, ki je podala zahtevo za omejitev zračnega prostora;
 3. nad nekontroliranimi letališči, vzletišči, heliporti in območji javnega interesa ter o tem seznanjeni lastnika ali obratovalca takoj, ko je to mogoče;
 4. nad področji ožjih urbanih con, objektov, ki so namenjeni stanovanju, poslovanju ali rekreaciji, nad nizkimi gradnjami in drugimi objekti;
 5. na območju jedrskih objektov, na območju opravljanja nalog policije, na območju izvajanja organiziranih varovanj, na območju objektov posebnega pomena za obrambo države, nad naravovarstvenimi območji in drugimi geografskimi območji, ob predhodnem soglasju pristojnega organa.

(5) Pri opravljanju nalog iz 2. točke drugega odstavka 3. člena tega pravilnika na geografskih območjih, na katerih so operacije sistemov brezpilotnih zrakoplovov prepovedane ali omejene, pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova tako, da leti:

1. v kontroliranem zračnem prostoru znotraj petih kilometrov od referenčne točke aerodroma ali zunaj petih kilometrov, ko leti višje od 50 metrov nad terenom, če pridobi predhodno soglasje pristojne enote kontrole zračnega prometa, s katero ima pilot na daljavo vzpostavljeno nemoteno komunikacijo;
2. v omejenem zračnem prostoru, ob predhodnem soglasju pristojne enote kontrole zračnega prometa ali druge pravne ali fizične osebe, ki je podala zahtevo za omejitev zračnega prostora;
3. nad nekontroliranimi letališči, vzletišči, heliporti in območji javnega interesa, ob predhodnem soglasju lastnika ali obratovalca;
4. nad območji ožjih urbanih con, objektov, ki so namenjeni stanovanju, poslovanju ali rekreaciji, nad nizkimi gradnjami in drugimi objekti, pri čemer ob predhodnem soglasju lastnika ali upravljavca vzpostavi nadzorovano talno območje, kadar je to potrebno za zmanjšanje tveganja na tleh;
5. na območju jedrskih objektov, na območju opravljanja nalog policije, na območju izvajanja organiziranih varovanj, na območju objektov posebnega pomena za obrambo države, nad naravovarstvenimi območji in drugimi geografskimi območji, ob predhodnem soglasju pristojnega organa.

8. člen (pravila letenja)

(1) Pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova tako, da:

1. brezpilotni zrakoplov leti največ do višine 120 metrov od najbližje točke na zemeljski površini oziroma pri letu znotraj 50 metrov horizontalno od umetne strukture, ki je višja od 105 metrov, lahko dvigne najvišjo višino operacije za 30 metrov nad višino strukture;
2. leti nad neudeleženi osebami in zbori ljudi tako, da se nad njimi ali v njihovi neposredni bližini zadržuje najkrajši mogoči čas;
3. izvaja lete ponoči ob uporabi senzorjev, ki zaznavajo ovire v temi (npr. termografska kamera), tako, da je brezpilotni zrakoplov ves čas viden opazovalcu na tleh;
4. izvaja lete na način, ki omogoča neposredno spremljanje zračnega prostora brez elektronskih in optičnih pomagal, v katerem leti brezpilotni zrakoplov, oziroma zagotovi

ob sebi opazovalca;

5. ves čas leta ohranja brezpilotni zrakoplov v vidnem polju, razen, če leti pod pogoji za let zunaj vidnega polja.

(2) Pilot na daljavo upravlja sistem brezpilotnega zrakoplova zunaj vidnega polja skladno z naslednjimi pravili:

1. na višini do 120 metrov od najbližje točke na zemeljski površini do razdalje enega kilometra;
2. na višini do 120 metrov od najbližje točke na zemeljski površini do razdalje dveh kilometrov z opazovalcem, postavljenim na razdalji enega kilometra, s katerim ima vzpostavljeno nemoteno komunikacijo;
3. na višini 50 metrov od najbližje točke na zemeljski površini brez omejitve razdalje, izključno nad neposeljenim območjem in zunaj kontroliranega zračnega prostora, pri čemer lahko brezpilotni zrakoplov izjemoma preleti nižje ležeče območje, nad katerim ima pilot na daljavo neoviran pregled, na izhodiščni višini in neprekinjeno po najkrajši mogoči poti do razdalje enega kilometra.

9. člen

(usposabljanje in certifikacija pilotov na daljavo)

(1) Pilot na daljavo mora pridobiti veljaven certifikat »odprte« kategorije, podkategorije A1/A3 in A2, izdan skladno z Uredbo 2019/947, in se za izvajanje operacij usposobiti skladno s programom operativnega usposabljanja iz naslednjih teoretičnih vsebin:

1. varnost v zračnem prometu,
2. omejitve zračnega prostora,
3. letalski predpisi,
4. omejitve človekove sposobnosti,
5. operativni postopki,
6. splošno znanje o sistemih brezpilotnih zrakoplovov,
7. meteorologija,
8. letalne zmogljivosti sistema brezpilotnega zrakoplova,
9. tehnični in operativni ukrepi za zmanjšanje tveganj,
10. načela delovanja zračnega prostora,
11. navigacija,
12. operativni priročnik.

(2) Pilot na daljavo se skladno s programom operativnega usposabljanja iz prejšnjega odstavka usposablja iz naslednjih praktičnih vsebin:

1. načrtovanje operacij,
2. priprava na let v vidnem polju in zunaj vidnega polja,
3. učinkovito opazovanje brezpilotnega zrakoplova znotraj vidnega polja,
4. izvajanje natančnih in kontroliranih manevrov v vidnem polju in zunaj vidnega polja,
5. nadzor nad parametri sistema brezpilotnega zrakoplova v realnem času,
6. uporaba senzorjev in drugih kontrolnih funkcij,
7. simuliran operativni let,
8. ukrepi ob nepredvidenih in izrednih dogodkih,
9. zaključek leta in pregled sistema brezpilotnega zrakoplova.

(3) Organizator usposabljanja zagotovi, da usposabljanja iz prvega in drugega odstavka tega člena izvajajo inštruktorji, ki imajo:

1. vsaj tri leta izkušenj pri upravljanju sistema brezpilotnih zrakoplovov,
2. veljaven certifikat »odprte« kategorije A1/A3 in A2, izdan v skladu z Uredbo 2019/947,
3. veljaven certifikat »posebne« kategorije za izvajanje letov zunaj vidnega polja, izdan v skladu z Uredbo 2019/947,
4. dokazilo o usposobljenosti iz poučevanja odraslih v trajanju najmanj 15 ur oziroma licenco, če je inštruktor v letalstvu.

(4) Organizator usposabljanja zagotovi, da usposabljanje iz 10. in 11. točke prvega odstavka tega člena izvaja oseba, ki ima:

1. licenco poklicnega ali prometnega pilota ali
2. licenco kontrolorja zračnega prometa.

(5) Izvajalec usposabljanja izda potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju pilotom na daljavo, skladno s programom operativnega usposabljanja.

10. člen **(oprema in označevanje brezpilotnih zrakoplovov)**

(1) Brezpilotni zrakoplov mora biti opremljen z opozorilno svetilko, ki oddaja svetlobo modre barve in je ponoči vidna vsaj tri kilometre v vse smeri.

(2) Na brezpilotni zrakoplov je dovoljeno pritrčiti koristni tovor skladno z določili operativnega priročnika. Koristni tovor mora biti pritrjen tako, da omogoča varno izvedbo leta brezpilotnega zrakoplova.

(3) Sistem brezpilotnega zrakoplova je označen z identifikacijsko nalepko na način, ki enolično določa sistem brezpilotnega zrakoplova. Sistem označevanja določi operator ZRP v prilogi operativnega priročnika.

11. člen **(zavarovanje)**

Operator ZRP mora skleniti obvezno zavarovanje za sistem brezpilotnega zrakoplova v skladu s predpisom, ki ureja obvezna zavarovanja v prometu.

12. člen **(varstvo podatkov)**

(1) Pri izvajanju operacij se lahko s senzorji, ki so nujni za opravljanje nalog iz prvega in drugega odstavka 3. člena tega pravilnika, zajamejo tudi osebni podatki neudeleženih oseb.

(2) Fotografije in posnetki, ki vsebujejo osebne podatke neudeleženih oseb, se brišejo ali anonimizirajo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v tridesetih dneh od njihovega nastanka.

(3) Za varstvo osebnih podatkov neudeleženih oseb iz prvega odstavka tega člena, točnost teh podatkov, njihovo posodobitev za namene, za katere se obdelujejo, hrambo in izbris je odgovoren operator ZRP.

13. člen (nadzor)

(1) Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja inšpektorat, ki skladno s tem pravilnikom:

1. preverja skladnost uporabe sistemov brezpilotnih zrakoplovov z izdelanimi oziroma izdanimi dokumenti proizvajalca brezpilotnih zrakoplovov;
2. preverja veljavnost izdanih potrdil in izvedbo usposabljanj;
3. preverja ustreznost dokumentov, sprejetih po tem pravilniku;
4. spremlja ustreznost izvajanja operacij;
5. na predlog preiskovalnega organa, pristojnega za preiskave nesreč in incidentov, ki je organiziran kot samostojna organizacijska enota pri ministrstvu, pristojnem za promet, sodeluje pri preiskavi incidentov in nesreč sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

14. člen (identifikacija)

Sistem brezpilotnega zrakoplova se označi z identifikacijo na daljavo, na način, ki enolično določa sistem brezpilotnega zrakoplova, ko bodo tehnične možnosti to omogočale.

15. člen (določitev rokov)

(1) Program operativnega usposabljanja pilotov na daljavo iz prvega in drugega odstavka 9. člena tega pravilnika predpiše minister, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, v štirih mesecih od uveljavitve tega pravilnika.

(2) Generični operativni priročnik iz prvega odstavka 6. člena tega pravilnika pripravi Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje v šestih mesecih od uveljavitve tega pravilnika.

16. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0070-29/2022-

Ljubljana, dne _____

EVA 2022-1911-0013

Marjan Ša
minister za ob